

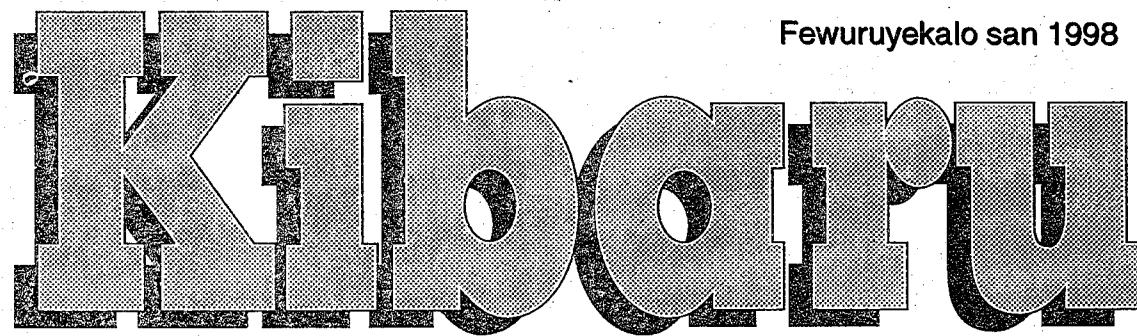
BAKURUBASANNI

(nimoro 12 songo)

Mali kono = Dōrōme 300

Afiriki kono = Dōrōme 600

Jamana wəre = Dōrōme 1000

Fewuruyekalo san 1998

Kunnafonisəben bota kalo o kalo. BP: 24 Telefoni: 22-21-04. Bozola Bamako-Mali. San 26nan boko313nan A songo: dōrōme 15

Monsenjeri Luki SANGARE ye dijne to.

San 1998, fewuruyekalo tile 11, Malikereciyen diine bolofara min ye Katoliki ye, Ala ka wele ser'o nəməgoba Monsenjeri Luki SANGARE ma, k'a to taama la Abijan dugu kono, n'o ye Kodiwari faaba ye.

Monsenjeritora kənə min kan, a ka Aladelitun y'o de ye, bawo a ma don katoliki diine la niŋaniya fila ye. A y'a nini a ka diñelatige bəe kono, ka sira jira a ka diine mantonw na.

O siratige de la, Monsenjeri Luki SANGARE y'i kunda Abijan kan, fewuruyekalo tile 2, Afiriki tilebinyanfan kereciyen diine nəməgōw ka kubənkadara kono, ka Mali kereciyenw jɔyɔrofa. Komilatige ka koro jon ye, a sebennen tun don yɔrɔdɔla, k'a te segin so, bawo mogo si se te fasambogola la.

Monsenjeri Luki SANGARE ye jon ye ?

Monsenjeri y'a ka du den filanan ye, min wolola Segu, san 1925, zanwiyekalo tile 20. Katoliki diine kanu donna a dusukun na kabini a dəgəmannin, bawo y'a nini sanga ni waati bəe ka kə a hadamaden nəgōnw ka bila la, ka sira jir'u la. Monsenjeri Luki SANGARE y'obaara damine Segu san 1954, setanburukalo tile 12. A bora yen ka taa Welesebugu; okoka na Bamako.

A y'i wasa don kereciyen funankəninw ka jekuluw la Bamako. San 1959, Monsenjeri taar'a ka diine kalan jiidi Oromo dugu kono, n'o ye dijne kereciyen faaba ye. San 1962, awirilikalo tile 4, a kera Mali

kereciyenw ka kuntigi ye fo ka na se a ntanyadon ma.

Malidenw bəe ka Monsenjeri Luki SANGARE sukasi ke kun caman na.

- A fəlo, o y'a nənabilako ye. A ma fo ko mogo te soro ka bil'a nəna, nka mogo min bə se k'a ta nəgōn ke, an bə don min na i ko bi, o ka dogo.

- A filanan, malidenw ka dannaya min bəe Monsenjeri Luki SANGARE kan, o te kələkəlo ye, barisa Monsenjeri ka laadiriya, a ka foniserya, a ka majigin, a ka tijəjalanfo, o m'a dan a ka diine mogo dərən ma, malidenw bəe bər'a nunma. Monsenjeri tile kelen, a ma siran, a ma maloya goferenam an nəməgōw ma ka

tilennenya ni cijne sira jir'u la, sanko jamanakənəməgōw.

Mali kono, sanyeləmaseli waatiw, bəe tun b'i tulo majo ka Monsenjeri ka jalanw lamen, bawo təw tun bə min fo dəgəla, a kelen tun b'i kan kərəta k'o fo. A tun te don mogo fe nanbara la; a tun te don mogo fe nkalon na sanko kurutu kurutu wale werew. Monsenjeri tun bə nin bəe ke bonya ni karama ni majigin ni yəredən kono. A tun te don mogo gasi la.

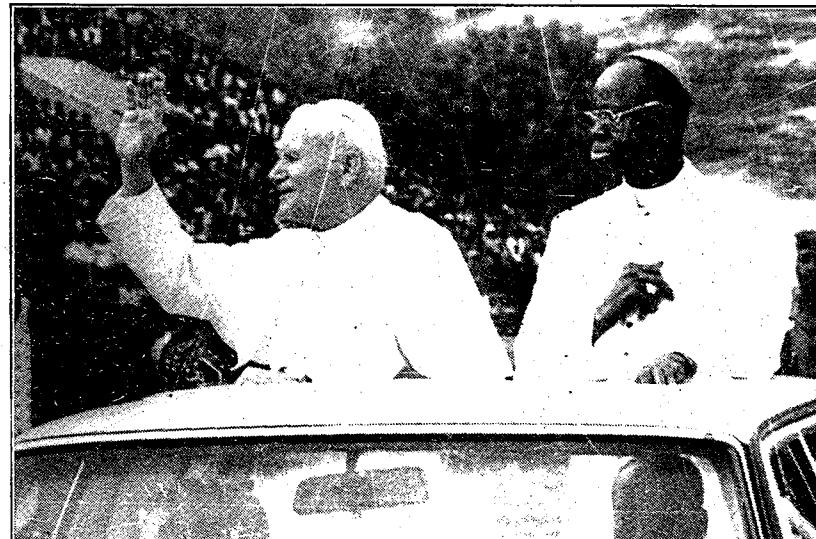
Monsenjeri Luki SANGARE ye min fo

peresidan koro Musa TARAWELE ye san 1991, marisikalo tile 26, nekoro, o be jamanadenw bəe lajəlen hakili la.

A y'a seko damajira min ke politikitənwa ka bənbaliya banni na, o ma dogo mogo si la.

Nin bəe de bə malidenw bila miiri ni taasi la, ka nəsin jamana den numan in ma, n'o ye Monsenjeri Luki SANGARE ye, min y'an bil'an kelen na, san 1998, fewuruyekalo tile 11, walaha temennen kəni ləre kelen ye.

San 1998, fewuruyekalo tile 16,

Monsenjeri Luki SANGARE jənaja kera Bamako, Malifaaba kono. Jənaje kənə intun sankororotalen don ni Peresidan Alifa yeli y'a ju la, ka fara minisiriw ni depitew ni diine mogo ni fure teriw n'a soməgōw kan.

Malidenw bəe be dugawu ke Monsenjeri Luki SANGARE ye, Ala k'an hinc fure la ! Ala ka yafa k'a ma ! Ala k'a dayɔro suma ! Ala k'a sara ke Alijin ye !

Aminna !

Basiriki TURE

San 1998 sorow n'a musakaw bolodara

San damadow kono goferenaman ka lajnini tun ye jumen ye ? Ka jamana ka sorow sabati kojuman, walasa jamanadenw ka se u yere koro, k'u kodon jamana werew ka deme la. O te se ka ke fo do ka fara sorow kan, ka do bo musakaw la. Depitew ye baara ke o kadara kono, sorow ni musakaw bolodato u fe. A jirala ko belebele be ka bo musakaw la, san o san. O la, musakaw bora sefa miliyari 80 ni ko la san 1994, ka n'u bila sefa miliyari 54 ni ko la, san 1995. San 1996 musakaw nana sefa miliyari 46 ni ko la, san 1997 musakaw kera miliyari 27 ye; san 1998 warideseta benna sefa miliyari 20 ni ko ma.

Depitew be san 1998 sorow n'a musakaw boloda tuma min na, o waati y'a soru kukan jamanaw be girin jamana ka sorodaw kan, in'a fo sanu ani koori. Do farala jamana ka sorow kan; san 1997, 6,7% tun don; san 1998, a kera 6,1% ye. Kabini sefa binna, do be ka fara Mali ka sorow kan, min ka ca ni 4% ye. Nka o n'a taa bee, jamana nafolo kojew nenabbagaw y'a jira ko sigi man kan ka ke ka bolo da senw kan. Nin ye depitew ka hamid do ye.

Sorow be ben sefa miliyari 414 ni ko ma; san 1997 ta tun ye sefa miliyari 384 ni ko ye. Do farala sorow kan ni 7% ye. Nin sorow donna jamana kun k'a sababu ke jamana yere ka sorodaba ye (12,33%), ani soroda kerenkerennen (13,07%), ani

sigidaw ka sorodaw.

Min ye nafolo sorotaw ye, duwani kelen ta be ben sefa miliyari 117 ni ko ma (51,38%); Enpo ciyakeda be da duwani kan; o ye sefa miliyari 67 ni ko ladon jamana ka kesu kono. O kofe jamana ka kesuba ka bota kera sefa miliyari 39 ni ko ye; jamana ka juru kojew nenaboyoro ka bota kera sefa miliyari 4 ani miliyari 400 ye.

Min ye musakaw ta fan ye, san 1998 ta benna sefa miliyari 434 ani miliyari 968 ma; san 1997 musakaw tun ye sefa miliyari 411 ani miliyari 66 ye. Do farala o kan ni 5,66% ye. N'i ye jatemine ke, i b'a soru nin wari caman be don yorow labenni de daf. Sabu san 1997, nafolo min donna yorow labenni daf, o sera sefa miliyari 193 nimiliyari 194 ma. San 1998 ta be ben sefa miliyari 223 ni ko ma. Do farala o musakaw kan ni 15,46% ye.

A jirala ko musaka caman donna keneya ani kalanko siraw fe. Kalanko ta ye 23,92% ye; san 1997 ta tun ye 23,10% ye. Keneyako ta bora 8,87% la, ka n'a bila 10,01% la. San 1998, kanatigilamogow ta benna 22,35% ma; san 1997, olu ta tun ye 23,24% ye. Musaka minnu ka kan

ka don juruko daf, olu be ben sefa miliyari 56 ani miliyari 286 ma; san 1997 ta tun ye sefa miliyari 49 ani miliyari 428 ye. Sefa miliyari 10 bolobara hadamadenya sabatili walew kama; san 1997 ta tun ye sefa miliyari 6 ye. Goferenaman ka baarakela, mog 36.400 ka saraw be ben sefa miliyari 58 ni ko ma. K'a ta san 1994 la, ka se san 1997 ma, saraw hake jiginna ni 30% ye. O waati kelen na do farala saraw kan ni 35% ye. Depitew y'a jira Minisiri Sumayila Sise la, ko nin wale numanw n'u taa be, segen be maliden na. Minisiri ko gato te, n'a be tige-tige, k'a tila mogow ni pogon ce; kofosorow ka caya jamanadenw hake ma. N'o sera ka ke, baarada kura caman be dayele jamana kono, fan bee fe, walasa maliden bee k'a niyoro soru jamana ka sorow la.

Salimu Togola
ni Badama Dukure.

Depitew ye san 1998 sorow n'a musakaw boloda

KUNNAFONI MISENW

Diyagoya dögötörö

A bë kalo segin bë Liberewili lopitali banabaato dötuny'a yere ke dögötörö ye ka musow lajigin. Tiribinali y'a nominë ko a man kan ka dögötöröya ke, ani ko a ye ciyakeminenw soñe. Banabaato in si te temen san 29 kan; a tun ye lopitali ciyakeminenw soñe, ka dögötöröso do dayele a yere ka so kono; a tun b'a dogo o cogo la ka musow kono tijë. A ka muso konotijelen do ce de y'a kofö.

Denyerënin feereyörö

Tula sigida la, Mosuku tilebinyanfan fe, musojiginyörö do ñemogo filanan ka kiiri daminenä. Ajirala ko a tun be denyerëninw de feere. Cogoya jumen na? Ni muso min nana a kono tijë, a b'o deli k'o kana a kono tijë; n'o jigina, a b'o deny renin feere musodentandoma. Aye denyerënin hake min feere, ani a y'u feere da min na, olu bëna don kiiri senfe.

Laraweli

Keniya waridilanyörö do baarakelaw b'a fe ka dansigi u laraweli la. Ajirala ko don o don, sijné fila tile kono fini be bo baarakelaw kan na k'u larawe, hali muso konomaw. Wa ko ninwale intë ke mögo wëre la farafinw k'o. Baarakelaw laraweli ka ke cogoya wëre la, n'a m'a ke ni lankolon bilali ye.

U teliyara doonin u ta fe.

Bilakoronin fila, minnu si te temen san 10 kan, n'u binna musomannin do kan min si temen san 9 kan, olu ka kiiriw daminenä Londuru. Sariyatigelaw ka kuntigi y'a jira ko cemannin 5, minnusib'a ta san 9 la, ka se san 10 ma, olu binna musomannin do kan min si be san 10nan bi. Cemanninw nominera sariya fe; fila ta ye binkanni ye; fila

ta tun ye jenaya lanininiye. Duurunan ma se ka nominë k'a sababu ke, o si tun be san 9 la. Angilew fe yen fanga be se ka san 10 dörön de nominë. A jirala ko cemanninw jera musomannin na, k'a sama ka taa n'a ye neñen kono, ka taa bin a kan.

Badama Dukure.

Lamerikenjamana ka sorow n'a ka musakaw bolodara

Ajirala ko san 1999 dolariwarimiliyari 9 ani miliyon 500 ka kan ka fara jamana ka sorow kan; o be ben sefa miliyari 5700 ma. Nin be ke a san 30 ye lamerikenjamana tun ma nin ñogon sorö ke.

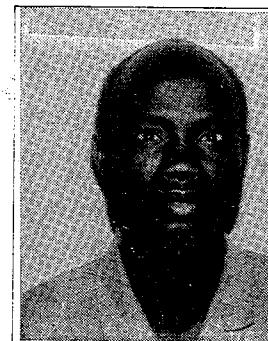
Osiratige kelen na, san 2000, miliyari 8 ni ko be fara sorow kan; san 2001, miliyari 28 ni ko be fara sorow kan; san 2002 miliyari 89 ni ko be fara sorow kan. Nin y'a sijné folo ye, kabini san 1969, n'o be san 30 bo bi, lamerikenw ka sorow ka caya ni musakaw ye. San 30 ninnu kono, waati ker'a la, jamana tun be juru ta ka musaka döw ke. San 1998 jamana ka nafolo deseta be ben miliyari 22 ma. O ye sefa miliyari 13.200 ye.

Badama Dukure.

Togötögönin

Togötögöninko kera dabalibanko ye Jorokaw bolo. San 1997, bana jugu in cunna jorokaw kan, n'o ye togötögönin ye. Kabini bana in donna Joro, k'a ta san 1997 la, ka n'a bila san 1998 la, bana in be ka tijenä ke cogo min na, a be ka tijenä ke ten. A ye dögötöröw kamanagan kosebe, k'a sababu ke fura minnu be farimansinw na, n'olu be togötögönin furake, i b'o be ke sisanta in na, a te fosi je. Wa a togötögönin mincogo ka ca; si ta ni si ta mincogo te kelen ye. A be döw minë, olu ta be ke togötögönin ni fooco

ye; a be joli fana bo i kono, i taa o taa neñen na fosi te bo i kono ni basi te. O kofe a be dumuni tige i la fana; i te se ka dumuni ke. A be dumuni bëe

kasa goya i nun na; wa kono dimi min b'a la, n'a ma mögo min mine, it'sek'a fo ka se a dan na abada. Wan'a y'i minë, a t'i bila joona.

Basiru Kulubali

Döw ta kuntaala be se kalo 3 ma; döwta be se kalo 2 ma; döwta tile 15. A be döw ka kalifa minë u la. O temennen kofe, a kera sababu ye ka muso konomä minnu kono tijë Joro n'a kerefe duguw la, mögo te se k'o hake fo ka se a dan na. Wa a ye mögo dama min faga Joro n'a ñoduguw la, o ta ye caya dan ye.

Ne yere bora a ka mögo fagalen min kalama, o ye 12 ye Joro, k'a ta san 1997 la, ka n'a bila san 1998 la. Wa ni bana in ye mögo o mögo minë, hali n'i kenevara, i t'i farisogo ñogon sorö tugun. Nin kelen be kono filiko ye anw jorokaw bolo de! An be don min na i ko bi, doonin be ka bo a funteni na; nka a ma ban pewu. Halisa fura jönjön koni ma sorö a la folo. Fura min koni sorölen be n'o be ka mögo caman ta ñogoya, o ye juman ñonon ye; k'o tobi, k'o ji seënse, ka ñonokumuk'o la. I be se ka hake min min i be ñonokumun k'o la, k'o min. O koni be ka mögo caman ta ban bi.

O tuma, an b'a jini jamana dönnikelaw bëe fe, u k'u bolo di ñogon ma ka togötögönin in fura jini, sanni a ka jensen jamana kono. Bamanan furakelaw ani dögötöröw, u bëe k'u bolo di ñogon ma ka bana jugu in kele. An sago, Ala ka bana jugu in wuli ka bo an ka jamana kono.

Basiru Kulubali
Joro Bamana - Segu.

Juru ye misiden n'a ba fara

Burukina Faso dugunin do, n'o ye Kurabagere ye, o muso caman kan falen don juru la, min sarali kōnōgan b'u lá bi kosebe. Fen min nana n'o ye, an k'o laje nōgōnfé. Kurabagere ye Wayiguya kubeda dugu do ye Burukina jamana kan. Samiyé tēmenné ma n'e yen. Ja donna yōrō kofolén in na, hali nōkisé kelen ma se ka tige fō n'a kéra fala kōnōnaw ye. An bëe don min na i ko bi, dugu in kōlōnw bëe jalen don. Ajirala ko nin y'a san 20 ye, u ma nin nōgōn ye. Dugumogow bëe kan falen don juru la, sanko musow. Maloya bonya kojugu, c'è dōw y'u ka duw bila ka boli ka taa nafolo nini Kodiwari, bawo dō bëe ka fara u ka juruw sarali saratiw kan, ka t'a fë. Kurabagere muso 400 bëe ye juruta yōrō caman na nōgōnfé. Juru suguya 3 min sigilen don u bara, u kelen-kelen bëe ye dō ta o la.

Juru fōlō bëe sanga pari ma, barisa obësara dögökun o dögökun. Musow y'o ta k'o ke jago misenninkelan ye. Juru filanan bëe don sumankisew la, k'o mara ka geleya waati kōnō. O waati mana se, o sumankisew bëe feere dagelen na musow fë.

Juru sabanan nesinnen don baganw sanni ma, k'u balo k'a n'e. N'u tulōla, musow b'u feere, k'u ka tōnōw'dukan. Bëe b'a dōn komusow ye bolokofefenw ye juruko la, bawo dannaya t'u kan. O n'a taa bëe, a kōlsira ko musow bëe juru sara ka temen cew kan; o tēmenné k'o, u galabu ka kene jagomisenninw na ni cew ye. O de késori, Burukina

kōnō bi juru donta fanba bëe di musow ma. Kényeréye jekulu do, min bëe wele ko «SAHEL-AKISON», o ye Burukina musow ka timinandiya jateminé, k'i netugu ka juru don u la. Bi u ka juru bëe muso minnu na, o hake bëe se 30.000 ma Burukina kōnō. A jirala ko Kurabagere muso 400 bëe ye juru sōro. U bëe kéra jagokelaw ye. Ni bëe dun kéra jagokelaw ye, jōn bëna kë sannikelaw ye? O cogode la, juru ye dugu in musow bëe labo fō k'u kōnōnafili. Faamuyacogo wëre t'o la fō min b'e bolo, o nōgōn bëe ne bolo. O kōrō ye ko bëe kéra feerebaga ye, k'a sōro sanbaga të yen. Muso ninnu caman wajibiyara ka bëre da u ka jagofenw kun, walasa u ka warije sōro. O ye fen ye, min bëe na ni juru wëre tali ye k'i magow nēnabo. Juruw saratiw kuntaala bëe ka janya ka t'a fë, fō ka se san 3 nōgōn ma; n'o farala sumantijew kan samiyé bolo, o ye degun kelen ye degun kan. Sunogó tigera Kurabagerecëwn'ufurumusow la. Sugudon, n'o ye alamisa ye, o kéra maloya ni lebodon ye, barisa jurukaninaw të mogow to yen, wa cogoya të bolo la. Bëe b'a nini k'i nēmadogo. Mogôfaamuyalenw bëe ka feerew dabali juruko in na, bawo Kurabageremusowdöröntë. Burukina maraw bëe lajclen musow b'a la, barisa nin juru suguw de bëe sanga la togodaw la.

U b'a fë juru caman tali nōgōnfé, o ka dabila musow fë, ani k'u laadi wari donyòrow la, minnu bëe nafa sōro.

Kerepen Hileri Dajo-Basiriki TURE.

Faransi ni dibolikaw ka wale numan.

Diboli sigilen don Kayi ni tilebin c'è; a ni Kayi c'è ye kilomètres 93 ye; a bëe Mali ni Senegali furance la. Diboli n'a nōkandugu mogô caman sigilen don Faransi.

U ka tōn tōgo ye ko Asakojike (jigiya tōn) u y'u fanga farançogn kan ka dögötörösoba kelen jo Diboli n'a nōkanduguweye, n'olu ye Ninayi, Digi, Jabugu, Jalanbi, ani Furu Konare ye.

Dögötörösö in jolimusakaw benna sefa miliyon 39 ma. Faramansi b'a kōnō ani lajelikeyorō anifurakeliyorō, animakononikeyorō; animusojiginso, animusojiginnenwladayorō anisiso ni warandaba kelen. Kogo kelen don ka nin bëe koori.

Dögötörösö in dayeleli kéra nēnajéba ye tunkarankew ni Diboli nōkandugu mogow fë.

Goférénéri Lasini KONE tun b'a kéné kan. Asakojike peresidan y'a jira ko nin dögötörösö joli be bën ni kelenya de kofodugumogow ni nōgōn c'è, ani duguw ni nōgōn c'è. Ka kon dögötörösö in n'e, tōn in ye lakolisow jo, ani ka sirabaw ni suguw dilan.

Goférénéri Lasini KONE ko dugumogow ka dögötörösö in matarafa, k'a min fecogo n'e. A ye folilase senegalikaw ka cidenwma, bawo mogô caman bora Senegali ka na nēnaje in na.

O b'a jira ko bën b'a yōrō mogow ni nōgōn c'è.

Umaru Nani ni Badama Dukure.

Nizeri jamana balodeseko kuma fccogo cayara kojugu

Jakongo dadigira Saheli Jamanaw bëe la ka tugu nögön na, nin san damado temennenw kono. K'a ta Kapuwéri jamana la fo ka se Cadijamana ma, ka temen Senegali, Moritani, Mali, Nizeri ani Burukina jamanaw fe, kongoko kuma fccogo cayara cogo o cogo, a bëe be balodese de jira. Jamana dow njemogow ka fccogow te kelen ye. Dow b'a f'a nejuman kan, n'o y'a kecogo lakika yere ye. Dow b'a f'a nejugu kan, ka tijé dogo jamanaden na. Olu b'o ke ka da kun fila de kan. A folo ye politiki kuma ye. Politikimogow ka kuma jelenw n'u ka kuma tilennenw ka dogo. U be siran. Balo deseliko ani geleya ni sëgen basigiliko fccogo do kana ke sababu ye, pariti werew mogow, minnu be oposisón na, (opposition) olu k'a fo ko peresidan ka pariti, an'a ka minisiriw, an'u ka mogo faamuyalenw ma fosi ke ka balodesekunben. O'tolutogoduman ye. Hali ni fanga ma bin, körömatigeliw, taamaw, anigerewuw be ke yoro bëe, jamana kono, k'o murutiw turu da balodese geleya kun, ka sor'u kñotaw b'u kono. A kuma foli kun filan yé kokandemeko ye. Ni balo deseliko kuma ma fo, k'ajuguya, demecaman te sor'o ka bo yorow la, i ko kerefe jamanaw, terima jamanaw, ani dije tögöla demejekuluw. Hali o demenifénw, n'okera nafoloye, wali sumankisew ni balofen werew olu bolodalikoy'a danma baara ye, min

kuma fccogo fana ka ca. Dow b'a fo ko jamana marabagaw n'u somogow an'u jenogonw de b'a bëe k'u sago ye. Ub'a bëe tila u ni nögön ce, ka sor'o ka hakili sojé kumaw fo arajow ni telewisionwani kunnafonisebenw kono ko sumankisé tóni baa yirika caman, walitigatuluninonomugucaman bilala ka taa yorow la, ka sor'o hake folenw si te tijé ye. Yoro dow togo be fo, ka sor'o fosi ma se yen. Olu ka faamuyali

yoro si mogow ko. N'a ko lajera cogo o cogo, a nedönni n'a faamuyalika gelen politiki sira kan, ka masoró, politikimogow dalen te nögön na. U te numan fo nögön kan. U te nögön fe. Uténa ke nögön fe fo ka dije wuli. O bëe ye fanga nokan kélé de ye, minte ban foni do binna, ka dobila onona. Hali o yere t'a juguya dow ban. Nin walew bëe deye Nizerijamana ka balodeseko

kuma caya, ka temen Saheli Jamana tow bëe kan.

Misaliko siratige la, dow ko Nizeri ka san 1997 / 98 balo deséra fo ka se tóni 400.000 hake ma. Taalen nëfe, jate weré minena k'a ke tóni 150.000 ye. Ni

la, jamanaden minnu ne te da demefénw kan, n'u ta y'a la menni doron de ye, o de ka ca. O de be na ni tilali kecogojugujiraliye, Oposisón b'i sinsin min kan ka fangalamogow lagosi. O defana be na nibalodeseliko bilali ye politikiko bolo kan. N'o tigilamogow kumara, u ka kumaw be mogow kunminé, sanko mogó minnu ma fen sor'o. Ni fanga tigilamogow fana kumara, yelema be don kow la. Olu b'a jira ko bëe y'a don deme te laboli ke. Jamana ka bon, a ka jan, a kñomogow ka ca cogo min na, bëe te se ka wasa nögönfe yorónin kelen. A be bo nögön koro de, n'o te ninen te ke

politikikuma, walijateminecogojugut, o faamuya ka gelen Nizeri jamanaden yerebolo, kuma te mogow werew ma. Odekocon, a kuma cayara kojugu fo ka politikimogow bila nögön na. A kera cogo o cogo, mogó minnu be fanga la, tali be ke olu de ka kumaw n'u ka walew kan. Nin bëe la, fen min ye tijé ye, o ye kñongo ni sëgen ani töro dadigicogojugu ye hadamadenw ni baganw na, Nizeri jamana yoro bëe la.

Ibo Dadi Abudulayi ni Denisi
Wiliyamisi
ani Amadu Gani Kante.

Muso denmisənw ka kənəbarako n'a kasaaraw

Farafina, sahara tilebinyan fanfefuru bə ke joona kojugu. Mali la n'i ye muso furulenw ta, i b'a soro tilance ni kəfurula ka soro 4 ma san 15 soro fəlo. Senegalikaw te san 16 soro. N'i ye musomannin kəmetə, minnusib'a ta san 15 la, ka se san 19 ma, i b'a soro 30 furula ka soro u ma san 15 soro. Senegali ta ye 14 ye kəmə-kəmə sigi la. Furusariyasəben b'a jira ko cəmannin man kan ka furu ke ka soro a si ma se san 18 ma, musomannin ta ye san 15 ye. Nka o te jate bangebagaw fe. Musomanin caman be furu ka soro u si ma se san 15 ma. Furucaman be yen, minnu te siri meri la; wa ni min sirila meri la, do be fara musomannin si kan, ka a ka furusiri ke. Nin wale ninnu ka jugu kosebe Cadi jamana kan. U delila ka taa ni npogotiginin do ye Njamena lopitali do la; a be yercyere la; a nedə n'a senw fununnen don. Dəgotərəw ko u y'a opere; a ye tile fila ke a kirinnen don. Lopitali do fana be yen kənəbara kasaarato filatara yərəminna. Kelen si tun ye san 14 ye; ale səbekoro joginna; a jirala ko ale te den soro tugun. Nk'a den kisira. Filanan si tun be san 16 la; ale ye dəgəkun kelen de ke a kirinnen don. Min yere b'a ko to juguya, musomannin caman be jigin sow kənə; i b'a soro a den dəw ma se wolo ye.

Cadi jamana kan, silame kunda, npogotiginin ka kan ka furu ka taa a cela la ka soro a npogotigiya ma ta; o la bangebagaw wajibiyalen don k'u denmusow furu joona. Nka soro ko la fana b'a dafə. Furunafolo be se ka ke sababu ye ka muso lase du kənə cəmanninn do ma. Dəw be senekemisiw fana san n'u denmusow ka furunafolo ye.

Furujoona be Cadi cogo min na, musocamanfuru fana be yen o cogo kelen na, hali hake te muso furuta la. Sariya b'a daga ce ka furu a san 18; musomannin ta ye san 15 ye. Nka i

b'a ye musomannin dəw be furu u san 12, walima san 14. Ni ce te senekela ye, a ka gələn, a ka se a ka du kərə; du be ke bangebagaw doni ye. Dugubaw kənə, musow be jago ke. A caman be nədə feere.

Badama Dukure.

CAACOW

Mali la ani farafinjamana caman werew la, i n'a fo Kameruni, musow be poroduwi mun walasa u ka cəjə. Mali la, muso poroduwinunnaw be wele ko caacow. A jirala ko poroduwi ka jugu kosebe musow ka kənəya n'u ka nafolo ma.

Kameruni jamana kan poroduwi ko be ka don burusi kənə. Yərə do be yen, ite muso finman ye i nəna yen; i mana muso min ye, i b'a soro o nedə jelen don. Sənə t'u bali k'u ka poroduwi

mun. Zuliyeti ka fo la, olu be burusi kənə, o kərə te k'u man kan ka ke u yere fe, i n'a fo dugubakənə muso. Zuliyeti yere nedə bəe jeninen don.

Burusi kənə, musow be poroduwi minnu ke k'u fari jəya, o ye safune asidima ye, ani poroduwi werew, katanin be minnu na. Duguba kənə farijəlan pikiri sənəgo be se sefa baa tan ma; a pomati dadəgomaw be se kəmə duuru ma; olu se te burusi kənə musow ye. N'olu ye sefa kəmə fila bo, u b'u ka safune ni pomati soro. Dəw be poroduwiw nagami; dəw be zawelijj yere k'a la. O ka jugu fari ma kosebe. Ni burusi kənə poroduwinunnaw be baara ke tile kərə, u be fini ke k'u fari fan bəe datugu, sabu ni tile ye yərə min soro, a b'o bilen, k'a tila k'a fin. Tulu dəw fana be yen, n'iye munni jə, i be fin ka temen kərəlen kan.

Musow be nin toorə ni lajaba bəe muju, walasa u ka se ka jə; olu yere hakili la muso jəman de ka ni ka temen finman kan. Misali la, ni muso jəman ni muso finman be taama la nəgonfe, i be fəlo ka muso finman de ye, k'a sababu ke a ka jəya ye. Musow b'u yere jəya walasa k'u kodiya cəw ye. Nka poroduwi laban b'u tijə, k'u cəjuguya ka t'a fe.

Dəgotərəw ka fo la, poroduwi ninnu si man ni hadamaden fari ma. Poroduwi caman ye furaw ye; a dəw ye pəsoni yere de ye. Muso caman be poroduwi mun, k'a soro u t'a juguya dən, k'a sababu ke u ma kalan. Minnu kalanna, olu fana te furaw səbənni faamu.

Cə caman b'a fo k'u te poroduwinunnaw fe. Ko Ala y'i da cogo min na, i ka totən. Muso minnu be poroduwi mun, olu y'u danma kunko ye du kənə; nasənəgo be don poroduwi dafə. Mali te Kameruni bəfələporoduwi kəla, nka npogotigiw ka dugubakəntaa be Mali fana ta juguya ka t'a fe.

SIFIYA ni Badama Dukure.

«OMS» ka kunnafoniw

Dijé jamana horonyalenw ka tonba bolofara min ka baara nesinnen don keneyakow ma, n'o ye «OMS» ye, o ka kunnafoni dōw file nin ye, an bē minnu da aw tulo kan :

Sensabana : A jirala ko sensabana bē mogo 50.000 muluku san o san dijé seleke naani bē la; nka dan bē ka sigi bana in na doonin - doonin ka t'a fe. Halibisensabana ka jugu Afiriki jamana dōw kono. A silatununna Ameriki jamanaw kono kabini san 1991.

«OMS» y'a jira ko dolariwari miliyari 3 nōgon de bē se ka don bana in silatununni dafé, k'a ban pewu dugukolo kōkan sanni san 200 ce.

Noninsan : «OMS» ka foli la, san o san, noninsan bē ke denmisén miliyon kelen ni kōsata ye dijé kono. O hake cema, Afiriki jamana minnu bē SAHARA jukoro, yen denmisén sata

bē ben 500.000 ma. Oko, Azijamanaw b'u mageren. A jirala ko nafolo min bē don noninsan keleli dafé, o bē t'i jo fo dolariwari miliyari 1 ni kō la.

Kanfasajabana : «OMS» y'a jira ko kanfasajabana bē melekénin 700.000 nōgon faga san o san dijé kono. A tuguciji min bē ke denmisén na walasa k'u kisi lujura in ma, o keli melekéninw bē la dugukolo kōkan, o musaka bē t'i jo dolariwari miliyari 1 na san kono.

Fogonfogondimi : Ajirala k'o ka mogo fagata fanba ye denmisénw ye, minnu si bē se fo san 5 nōgonna ma. A bē funankénin minnu faga dijé kono, o hake bē se miliyon 1 ni kō ma, san o san.

Tuguciji nafa ka bon denmisénw kan, minnusitemenna san 2 kan. Denmisén minnu b'olu jukoro feere kuraw bē ka nini olu kisili la.

Suma : «OMS» y'a jira k'o bana ka jugu Afiriki de kono kosebe. Dijé seleke 4 na, mogo miliyon 2 ni kōsata bē bo bana in na san o san, n'o tilance ye denmisénw ye. Halisa soso minnu bē suma bila mogo la, olu fagali ma nesoro kosebe, sanko jamana horonyalen kuraw kono. A jirala ko sanni san 10 ce, bolociji na soro bana in kubenni na.

Sogosogoninje : Mogo miliyon 3 sata bē bo sogosogoninje la Azi ni Afiriki san o san. Bolociji min soro ale la, o bē denmisén 200.000 kisi san o san, nk'a joyoro de ma lasa kosebe kamalenninw ni mogokorobaw fanfe.

Sida : A jirala ko sida ye bana ye, fura ma soro min na folo, n'a bē mogo miliyon 6 nōgon mine san o san dijé kono, sanko funankéninw. O banabaatow fanba bē sa joona bana kuntaalajanw bolo, minnu furakeli ka gelén kosebe.

«OMS» Basiriki TURE

far'o kan n'a damatemenna, ka kōnoboli ni fōno kuntaala janya.

Ni kunfilanintu donna dugu kono, mōgō ka kan k'u kōlōsi banakota la aniji saniyalen keli minniji ni magoñejí ye ani dumuniw lakanani, k'u kisi dimogow ni nōgōw ma.

Dumunitobitaw ka kan ka tobi k'u mo kosebe sanni an k'u dun; o temennen ko, a jinin don an fe, an kan'u sumalen dun. An ka jiriden kēnew ko k'u je, k'u wōrō konuman sanni an k'u dun. N'an bora nēgen na, a wajibiyalen don an k'an tege ko nisafunye, o kōka maga dumunifén wali minniji la. An man kan ka ji nōgōlen fosimin. An kan'a to dimogow ka sigi an ka dumunifén na cogosi la.

«OMS»-Basiriki TURE.

Jirishiyenw kisilikò bubagaw ka tijeniw ma.

Fee're minnu be ka tige jiriforotigi fe ka jirishiyenw kisi bubagaw ka tijeniw ma, olu te se ka dantigè ka ban. Don o don, mogow be fee're kura were lakodon k'o far'u konota kan. Bee'b'a don ko jirishiyenw be turu, k'a ladon yoro do folo de la, ka soro ka t'a turu a turuyoro laban na. O be se ka ke forokonona, wali dukonona, wali bolonkonona ye. A kera cogo o cogo, a baara ye timandiyako de ye. O b'i n'a fo jirishiyenw ladonniko numan, walasa u kana sa, k'o sababu ke fenjenamaninw ka tijeniw ye. Bubaga min b'olu la, o ka tijeni ka bon n'a tow bee ye. Tubabufura minnu be ke k'u faga, olu songo ka gelén. O kama, mogow y'u kunsin feerew ma, waribò te minnu na, n'u fenw bee be soro jiriforotigi yerebolo koro. O siratigè la, a jirala ko sanni jirishiyenw ka turu u turuyoro laban na, o yoro ka kan ka laben konuman folo. A fee're tigebagaw y'a

fode la ko shébo ni nogode be nagami k'o ke dingé sennenw kono, ka soro ka buguriye yuguyugu jirishiyenw jukoro. U y'o buguriye ke lögobolow ni kalakalaw jenen buguriye de ye, i ko nokala ni kabakala n'u nogonnaw. U ko ni shébo n'o buguriye be yoro o yoro la, bubagaw te géré yen na cogo si la. Uko fen min ye dugumenew weleliye, n'olu be bubagaw bee faga fo k'u silatunun, olu be welenibaganw kolow jenen mugu de ye, i ko miskolo, sokolo, falikolo, sagakolo ni bakolo n'u nogonnaw, k'o kolomugu ni bogomugu nagami, k'o ke dingé sennenw kono, ka soro ka jirishiyenw turu. O temennen ko; jiko siratigè la, u y'a jira ko jirisineb be se ka son ni musow ka sumankisew kojiw ye, i ko nokise koji, finikise koji, wali kabakise n'a tow koji, k'o ka ni u ma kosebe. A bu wulili n'u nuguli teliya.

Bayelemabaga Amadu GANI Kante.

Miliyari 17 dira Mali ma.

Alimani ni Mali y'u bolono bila yamaruya seben do la, min be sefa miliyari 17 nogonnalabila Mali ye. Miliyari 17 ni ko in dira Mali ma baara caman kama, yiriwali sira fe; i n'a fo jaba seneli yiriwali kaadaw fe Moti mara la.

Nafolo in dira koronfela fana labenni kama; ani Kita ni Kati ce sira dilanni, walasa ka Kayi mara ni yoro tow kala nogon na, ani Ofisi di Nizeri labenni, kerékérénnyenla NDebugu yoro; ani duguma lako li demeli; ka fara BNDA fana demeli kan.

Jamana dugujukoro nafoloko ni kuranko minisiri Yoro Jakite tun be ka an ka jamana ni jamana were cekow minisiri joyoro. Fa a ye foli ani tanuni lase Alimani ma a ka nin baara numan in na. Alimani ka lasigiden Karili Perenzi ko ale sago ye don o don, do ka fara Mali ni Alimani ce nogondemba raw kan. Nin nogonye in kera sababu ye jala ka di Alimani ka lasigiden ma.

Tenéba Monekata
Badama Dukure.

Yawunde sisikurun kasaara

San 1998, fewuruyekalo cemance la, sisikurun tajibondonnma do falen binna Kameruni jamana faaba Yawunde kerefe kin do kono. Tasuma wulila sisikurun in na, k'a sababu bo sigaretikunkurundobinni na tajibondonnna. Tasuma in ye kasaara lase mogó minnu ma, o te doonin ye. Mogó minnu ni tora geregere in na o hake ka ca ni 150 ye. Tasuma ye minnu jeni k'u lada dogotoroso la, o fana ka ca ni 130 ye.

A jirala ko tasuma in ma dan sisikurun n'a kerefe mogow doron ma, a jenseenna dafela so caman na. Hadamadenw ni bora cogo min na, u bolofenw fana tijena ten.

N'a fora ko geregere soro man go, o kera mogow ta ye, minnu girinna ka t'u ka gongonw ni bidonw fa taji la, sanni sisikurun tajibondonw ka mene, ka peren.

O taakasegin senfe tasuma in y'i nesin hadamadenw niginnenma esansi la, kasuur'ukanikobaji. Utasumalama ye boli dadon fo ka t'u dese yoro min. A kera hine ni makariko dan ye. Ajirala ko kabini san 1986, nin nogon jahadi wale ma ke Kameruni kono.

Faransi jamana ye pankurun falen bila ka taa furaw la ani dogotoro faamuyalenw tasumajenidaw furakeli la, walasa ka deme don Kameruni jamana ma.

Basiriki TURE.

Fiyakaw ye ton do sigi senkan

An ka dugu ye ton do sigi k'a togoda ko dugudilaton. Dugu mogó bee lajelen be ton in na. Ton in ka baara nesinnen be kanali senni ma, ka bo ba la, ka na dugu kono. Kanali senkun ye walasa baji ka don dugu maloforow kono. San caman na jikodese be malow tine, bawo san daw la sanji te laboli ke; baji fana te don. An ye baara in damine marisikalo tile 17, san 1997; a be to senna, fo k'a ban waati min na. Kanali yere bonya be se metere 5 ma; a dunya be metere 2 hakela. An y'a dabo soro yiriwali kama, walasa dunkafa ka sabati, dugu ka hine soro. N be kibaru ni arajo baarakelaw bee fo.

Burama Kisinte
Fiya-Masina mara la.

Nsonsannin ni Suruku ka komon

Don do la, nsosannin ni suruku taara komon na nogon fe. U ye jegeden kelen soro.

Nsonsannin ko : koro suruku, e ka bi jegeden kelen ta. Ne be sini ta fila ta.

Surukuba ko : ayi, e ka bi ta ta, Nsonsannin y'o ta. Don were, u taara ko la; u ye jegeden fila min. Nsonsannin ko tugun : koro suruku, e ka bi jegeden fila ta, ne be sini ta saba ta. Surukuba ko : ayi, e k'ota. Nsonsannin y'o fana ta.

O duguje, u nana ko laje, u ye jegeden naani soro. Nsonsannin ko surukuma : n koro, bi jegeden naani ta, sini jegeden duuru ne b'ota. Surukuba ko : ayi, e k'ota, ne be sini jegeden duuru ta.

Nsonsannin taara n'o jegeden duuru y'a ka so.

O duguseje, u nan'a soro foyi te ko kono ni saalenden kelennin te. U y'o min. Nsonsannin ko : koro suruku, e ka nin saalenden in min. Surukuba ko : bi ta koni; ne yere b'ota. U seginto so, u taara se mingonsun do koro. U y'u jigin, k'o den d'ow bo mingondenw kari k'u fili duguma. Nsonsannin y'a to fo jiridenw cayara. O tuma de la, a ye saalen nekisew bo a la, ka mingondenw don olu no na. A ye surukuba wele jiri bala, koro suruku, e ma nin ye wa ? i ka juge b'a fe ka ne lasiran.

Surukuba ko : cogo di ?

Nsonsannink'aka dugumala laje. Surukuba y'i kun suuli ka dugumala laje.

A y'a soro a ka saalenden ne bilennencori. Ayepanpannidamine

jiri kan. A be taa yan fe, a be na yan fe. Suruku ye jiginyoro soro yoro min, a y'i porokoto ka temen n'a yere ye.

Nsonsannin taara ni saalenden ye a ka so. N balimaw, nin de koso, a be fo ko natabaya man ni.

Kaka Keta
Ka bo Sanmanin.

Poyi : Siratige

N'i ye siratige mine ka n'i jo kenema, K'i hakili jagabo, i b'i yere hine min. Sabu dije yere te faamu.

Ceganan ni neri !

Musotigi ni kara !

Faantan ni neri !

Faama ni kamanangan !

Denmisen hakilintan !

N'i ye siratige mine ka n'i jo kenema, K'i hakili jagabo, i b'i yere hine min. Sabu dijelatige ka gelen.

Wuli ni togo te mogo nesuma,

Kele fana te nafa ne.

N'i ye siratige mine ka n'i jo kenema, K'i hakili jagabo, i b'i yere hine min. Sabu dije ye anw kamanagan.

Hadamadenya netaa kera haminanko ye,

Denmisanya donna boglo la anw bolo. Kunun, denmisen tun ye bee je den ye.

Muso kelen den tun ye muso bee den ye.

Ce kelen den tun ye ce bee den ye.

Denmisen fakulusijala kelen nogonw tun y'a faw ye.

A ba filanw tun y'a baromusow ye.

Nin bee banna bi.

Bawo halalafenko ye hadamaden fiyen.

Sungalo TARAWELE
Balikukan Karamogo Faradala-
Guni-Kulikore

Cekoroba do n'a denke ka maana

Nin kera cekoroba do ye ko Danaba. Don do la a n'a denke taara foro la. K'u to cike la, cekoroba ko a be taa bin na. Cekoroba meennna yen. A nalen, a y'i kanto a denke ma : «den, ne taar'a soro numuke 17 be jalasun do koro, olu be ka nege gosi, si te si ta mankan men.

O duguje, denke ko fa ma ko ale yere be taa naman na. A nalen, fa y'a nininka : «E tun be mun na bilen ?». Denke ko ale sigilen bin na, kono do tilenna ka temen fo fitiri, a bakolo do ma bo. A fa y'a nininka ko yala o kono be se ka sigi jiri jumen kan ? Denke ko : « I yere ye jiri min kofo, i b'a soro a be sigi o jiri bala. Cekoroba ko a denke y'a ka nkalontige fo a ma. A kera mankan ye u ni nogon ce. Cekoroba ko a b'a denke faga, mogow kumana u ni nogon ce ka mankan ban pewu.

Bina Kulubali
Nemabugu - Kolongo - Masina.

Nafajikorokaw ka dalaba

Nafajikoro be Sebekoro fe, Kita mara la. Nafajikoro ye dugu koro be; ko caman b'a kono. Dalaba do b'a kono, o bonya be kilometere kelen bo; a kono be metere kemenaani bo. Dala in ye kabakofenba ye. An ka maakorobaw ko kulu do tun be yen, o wulila, o no de kera dalaba in ye.

Ni samiyé donna, a be fa ji la kosebe; samiyé be ban ka ji to a la, fo ka se awirilikalo ma; jegew be soro a la, nka mogo si kelen te se k'u min. K'a ta awirilikalo la ka taa a bila mekalo la, dugumogow be nogonye ke k'a monni dogoda. Ci be bila dafeduguw bee ma. Mogoo baa fila nogonna be nogon soro a monni na. O b'a soro a ji to te beré ye; nka o mogo baa fila bee be jigin a kono, k'a ji toba to. O de kama dugu caman be siran Nafajikoro. Ninn'a nogonna caman. Nka Nafajikoro bora a sigiyoro folo la o de kera sababu ye ka caman bo a kow la bi.

Wuye Makan Jakite
Nafajikoro-Sebekoro mara la.

Najinin kēcogo ka sunbala nōnabila farafinna bēs kōnō

Mogo minnu faamuyalen bē balonafamaw dantigēliko n'u mangutuliko la dijē kōnō, olu y'a jira ko sunbala, n'o bē dilan ni nērekolo ye, k'o ka njihadamaden farikolo ma. Uy'a fo, k'a gēleya ko balofēn nafama don, min bē barika don farikolo la, k'a kologirinya, k'a sinsin, ka funteni don a la cogoya la, min bē hadamaden galabukēneya tumabēs. Otēmennen kō, u ko k'u ka nininibaaraw y'a ira ko sunbala bē jolicayabana furakē, n'o ye «tanson» yelēnta ye (hypertension). Osiratige la, uy'a jira ko sunbala ka fisā ni najinin ye, n'o bē wele ko «kibumazi» (cube maggi) wali «Kibujunbo» (cube jumbo). O najinin ninnubēdilanni bagansogoni sēsogo anijēgē n'u njogonnaw ye, ka foronto, jaba, walitamatik'ala; olu masibayorō ye kōgo cayaliko jugu de y'u la. Dōgōtōrōw dun ka fo la, kōgo de ye jolicayabana sababu fōlō ye.

Mogo minnu tugulen bē najininw n'u njogonnaw na, olu ka kan k'a dōn sisān k'u bē mogo bana, hali siga t'a la. U kan'u t'a timiya, a sōngō n'a sōrōli njogoyali fē, k'a Dunnidamatemēn. O t'a bēs ye. Farafin tubabulamogō dōw bē dugubaw kōnō, minnu t'a fē ka sunbala y'u ne la, k'a tōgōfō, kuma tē k'a dun, olu ka kan k'a dōn ko faraje minnu bē najinin dilan, olu yērē t'a dun cogo si la. Ub'a dilan dēsēbagatōw de kama, k'a b'olu ka tobilifēnw timiya, ka sōr'ub'a dōn tigiti k'a bē bana bila mogow la. O misaliyenajinin kēcogoye ka sunbala nōnabila yōrō bēs la farafinna jamanaw kōnō. A ye sunbala mangoya, k'a jago bin Lagine, Burukina, Kōdiwari, Mali, Nizéri, Senegalian'olu kērēfē jamanaw kōnō. A juguyara kungo kōnomogōw de ma kosebē, k'a masōrō laadilibaga t'olu la.

Najinin ye mogo minnu bana fo k'u ta tijē ka sōr'u t'a kalama o de ka ca. A bē ke ji la, a sumalen n'a kalaman. A bē ke basimugu la. A bē ke nbuuру la. A bē ke salati la. A bē ke sōtobilen na. A bē ke fen bēs la. Dugu kelen si tē nin jamana kofēlen ninnu kōnō, ni najinin yērēkēlen tē tabalininw kan sugufiyēw fan bēs kōnō. A bē feere bulondaw la. A bē yaala bēlōnkōnōnaw ni baarakēyōrōw la. A bē sōrō fan bēs, hali ninini t'a la. Najinin sanga wulila. Sunbala sanga binna. O sōrōla sebaaya de fē. Se min bē najinin tigilamogōw ye, o tē sunbala tigilamogōw ye. O b'a jira ko najininko bē mēen senna, a diya n'a goya la. Osiratige la, jēkulu min bē Faransi ko «Nesitile» (Nestlé) n'a bolofaraw bē farajela bēs kōnō, n'a lakodōnnēn bē nōnōkōw ni «Maggi» najininkow la, o bē mankan fen o fen na farafinna jamanaw bēs kōnō, o bēs ye nafolo ninicogo de ye. Najinin «maggi» ni «jumbo» fila bēs mangutunw bē ke kan bēs la telewisonw ni arajow ani kunnafonisēbenw kōnō. Tirikow, fugulaw, manaforokow ani fen caman wērēw bē dilan k'u di mogōw ma fuu. Dōgōtōrōsow ni jigininsow anilakōlisow bē jōduguw kōnō. Farikolōjenajēkēlaw bē bolomadēmē cogo bēs la. Nin bēs kun yē najinin lakodōnnēde ye, walasa mogōw k'a san. N'a tun tē san, sabi u y'a dabila. Farafinw bēs ka bana, wali u bēs ka sa, o tē najinin tigilamogōw ka sira ye. O jōrē t'u la. Fen min jōrē b'u la, o ye najinin caman feereli de ye, ka wari caman sōrō. Farajēw bē sōrō min kē najininko la, ut'o fōmogōwērē siye. Ut'o fo cogo min na, ut'o najinin ka mogōbanako fana fō cogo la, ka masōrō, ni mogōw ye wariko nēdōn, ka da mogōbanako la, hali n'a ko ma dabila, a bē mangoya. Siga t'o la. Nin bēs de kama, mogōw ka kan k'a dōn ko

tijē de bē laban. Najinin ye «nkalon» ye, ka d'a kan o ye boyōrōjan sidōnbali ye. Fen min ye sunbala ni datu n'u njogonnaw ye, minnutogōfōlin'udunni maloya bē dōw la, olu ye «tijē» yērē de ye, ka d'a kan, u buruju bōra farafinna. Olu ye dunanw ye yērēdōnbaliw dōrōn de bolo. U bē dilan ni fen minnu ye, bēs b'olu dōn, ka sōrō mogo si tē najinin dilanfenw bēs dōn. A bē dilan an yērē ka jamana dōw kōnō cogo o cogo, a fen dōw bē bōfarajēla. Wale min ka njin kola, n'oka kan ka kē hakiliñumantigi bēs ka baara ye, o y'an yērē ka balofēn nafama dantigēlenw dōndalali ye cogo bēs la. Don o don, an ka nininikela mogo faamuyalenw ka baara mana bō balofēn min kan, o bē fo arajow nitelwisonw na. Mogo si te Mali n'a njogonna jamanaw kōnō sisan, kungo kōnōnaw ni duguba kōnōnaw la, min tē balofēn nafama latōmōlenw dōndalaliko walew kalama, fo ni min y'a yērē kalalafili. O kalalafili walew tigilamogōw ka ca mogo kalannenw ni denmisēnnamogōw la kosebē. O b'i n'a fo danbeko ni yērēdōnko ani yērētako ni kokōrōw n'u njogonnaw tununna minnu na, ka masōrō, n'olu ma tubabukan fo, ka tubabufini don, ka tubabudumuni kē, u bē fili njogon ma. Olu de da tē don an ka kungokōnōfēnw n'an ka sēnēfēnw bayēlēmaliko kuma la cogo si la, k'u ke balofēn nafamaw ye. Olu de bē ka dunkafako walew fo, k'u ke wale gēlēnwyē, ka sōr'u ka nōgōn. Omisali ye sō bilali ye sogo nōna, wali, nsiramugu ni nēremugu bilali nōnōmugunōna, wali, datuni sunbala bilali najinin nōna. N'an sera ka farajēw ka balofēn bēs nōnabilaw sōrō an yērē bolokōrō, an ka dijēlatige bē njogoya, an bē lafiya.

Abudulayi Jari Jalo ni M.A.
Lepilesđeri ani Amadu GĀJI Kante.

Togo dugu dɔw cikɛlaw ye misiko dabila ka yelema faliko kan

Dugu damadow bē Togo jamana kōnō, minnu cikelaw wajibiyara ka misiko dabila, ka yelema faliko kan, u ka forobaaraw ni donitaw la. O de nana ni seneke misiko dabilali ye, k'ā ke seneke faliko ye. Misidaba kera falidaba ye. O yelema ma ke gansan. Misisojé de dadigir'u la kojugu. Tuma bēs, binkannikelaw b'u dən, ka n'u ka misiw sonya ka taa n'u ye. Kōlōsili ma se k'o bali cogo si la. Uye jatemine ke, ka yelema faliko kan. Mogo si te fali sojé. Fali sojeli ka gelén ni misi ye. A bē tanni ni kinni ke, n'a t'a min ebaga dōn. A te tugu mogo were kō nōgoya la, fo n'a ker'a tigilamogo dō ye. Misi dun te mogo bo mogo la. O bē tugu mogo suguya bēs kō, ka taa yoro bēs. O temennen kō, u y'a dōn, ko fali kōnorō ka jugu cogo o cogo, a bē baara min ke, misi t'o jaga ke. Nin bēs de kōson yelema kera faliwkan, ka misiw bila genninaw ka bolo kan, wali k'a dōw feere.

Dugu minnu ye faliw bila misiw no na, n'o ye Nano dugu ni Dore dugu ani Kinkase dugu ye, olu ka jan nogon na cogo o cogo, u bee ye nin jate kelen de mine, ka sor'u ma nogon ye, sanko ka kuma nogonfe. O b'a jira ko kecogo were tun t'a ko la, k'a masoro, misiw tun cayara cogo min na, misisoje fana tun cayara o cogo kelen na. A duguw kono, misiw cayali sorola kokandeme do de siratige la, min kera sababu ye ka ssnekemisiko dusu don cikelaw kono, n'a jensenni ye Togo dugu caman kono. Misikeme yirika caman sanna k'u juru don cikelaw la. O desewale kera farajela demejekulu min fe, o be wele ko «FED». A ko daminena san 1980 na, k'a ban san 1995 la. Onogonina, binkannikelaw ye misisoje banbali damine. O don o don misitunun de kera misiko dabilali ye, ka yelema faliko kan. Nogoyayoro min b'a ko la, o ye falini misi songoko ye. Misintura

kelen ni misimuso kelen fila te soro n'i ma sefawari waa binaani bo (40.000) ka soro sefawari waa tan ni naani (14.000) be fali ceman kelen n'a musoman kelen fila bee soro. Geleyayoro min b'a la, o ye fali ni nisi baloliko ye. Fali be dumuni ke, ka temen nisi kan. O y'a danma warib'o ye. Fali be faliya baara min ke, a.b'o

faliya dumuni de ke, sanko n'a bilala
misi nona, senekedaba la. A kera
cogo o cogo, warji min be don fali ka
baloko la, o te surunya misi kelen
sonelen kelen songo jaga la.

Yaovi Tchirim Blao ani Amadu GANI Kante

Kelə kasaaraw

Kasaara minnu binna hadamadenw kan u ka jenamaya kono, u bee te bana no ye.

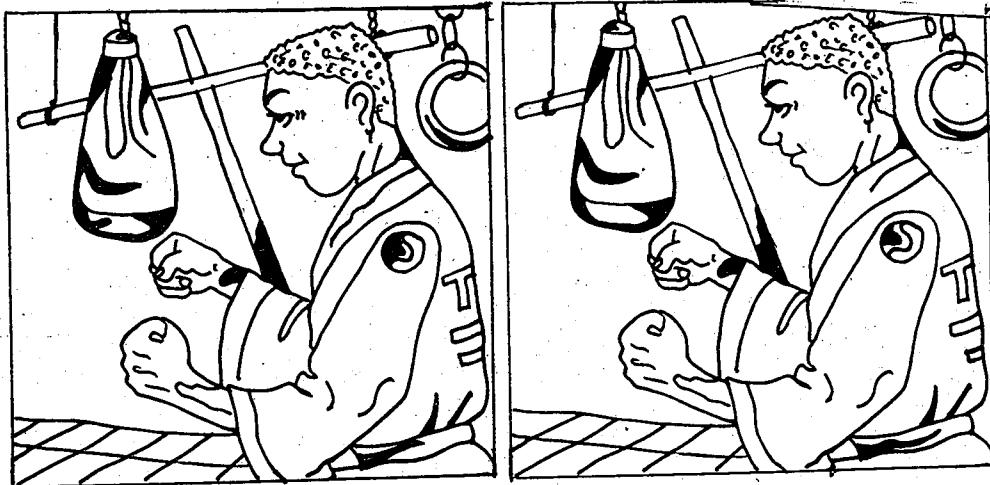
Dijes seleke naani kelse ba folo min wulila, n'o ye 14-18 ye, o ye mögo miliyon 10 de faga. O miliyon 10 na Alimanji kelen ta ye mögo miliyon 2 ye. Alimanji mögo bese be ben miliyon 67 ma. Kelse nin ye mögo miliyon 1 ani baa keme 7 faga Isirila. A ye mögo miliyon kelen ani baa keme 5 faga Otirishi-Höngiri, ka mögo miliyon kelen ani baa keme 4 faga Faransi. Faransi konomogow bese be ben miliyon 39 ma.

Keleba filanan 39 - 45 ye mögö miliyon 40 faga, ka se miliyon 50 ma. Minnu sara, n'olu te sorodasiw ye, olu be ben miliyon 50 ninnu tilance ma. Kelé min némögoya tun be Alimajni bolo, o ye Irisilaka mögö miliyon 12 faga, ka Polone mögö miliyon 6 faga. O miliyon 6 la, baa keme 6 tora muguda la. A tow bee fagara kerefe; walima kongo ye daw faga. Yahudiya mögö miliyon 6 be mögö miliyon 50 tunnunen ninnu na.

Badama Dukure

TULON

Nin desen fila dilanbagá y'a dab'a kama, ka fili 10 k'u la. A' y'olu nini.

1 - SO Kündnach Karrow. 2 - Iammansiygħi minn de ġe kamarakku kien kar. 3 - Iu u minn u de
ce ks kan. 4 - Ċessijalja. 5 - Jidżidżi minn be kiñni tie, sanfejla la. 6 - ja minn be bser
du lu minnen jukċi. 7 - Bser kċċakuna. 8 - ja minn be nseġġebbe re kien. 9 - Du luki kien. 10
- Cii minnu be neke re.

«KUPUDAFIRIKI» KUNNAFONIW

Sidi Bekayi MAGASA

Afiriки ntolatanna nanaw ka kuben n'ekoro. Wagadugu, san 1998, fewuruyekalo tile 5, Mali ye nagarifen fila nitokaje soro, Farafinna balontankow konenabò jekulu «CAF» ka laadala tonsigi 23 nan senfe.

Afølo, anka jamana sugandira kalafili senfe, san 2002 «KUPUDAFIRIKI» labenni kama.

A filanan, o y'an balimake Amadu JAKITE sugandili ye dijne balontankow n'enabò jekulu tondenyia la, n'o ye «FIFA» ye. An b'aw hakili lajigin ko Amadu JAKITE ye Mali ntolatann jekulu konenabotonba «FMF» kuntigi ye.

Nagari sabanan min dira Mali ma Burukina «KUPUDAFIRIKI» kene kan, o ye Mali ntolatann jaratigeba donnemb do sugandili ye dijne balontan nanaw ka Faransi janjow kubenew na, n'o ye Sidi Bekayi MAGASA ye.

Nka, o kera daamu ni neji ye, bawo sugandili n'goni na, MAGASA ka Faransi «KUPUDI MONDI» file bɔsir'a la, k'o sababu k'a ka sonnogoya ye walejugu do jaratigeli la AFIRIKI-DI-SIDI ni ANGOLA ka ntolaci don.

AFIRIKI-DI-SIDI balontanna do, n'o ye MAKIKARITI ye, o ye Angolaka do tan a kofe, k'o jogin.. Nka ale min ye banani ke, ale fana y'i fili duguma i n'a fo a joginna.

Ntola jaratigeba Sidi Bekayi MAGASA tun ka kan ka kariton bilenman jir'a la, min b'a jira k'a genna, k'a senboodon balontanna. Sidi Bekayi

MAGASA ninna de wa ? Mogo si te ke Ala ye k'o don, nka an be min kalama, a ma son ka kariton bilenman jira MAKIKARITI la, wa AFIRIKI-DI-SIDI degeden ye ntolatanna were bila o nona fana. O dun man kan, bawo n'i genna, o koro ye ko mogo were te don i nona.

Nin fili min ye Sidi Bekayi MAGASA soro, o de ker'a labilali ye, k'a bo Faransi kubenw jaratigebagaw cero. O de ye malidenw ka nagarifen ke fila ni tokaje ye Burukina Faso «KUPUDAFIRIKI» kene kan.

Mali ntolatann nogondan jaratigebaga fila minnu be Wagadugu kubenw kene kan, o ye Sidi Bekayi MAGASA ni Daramani DANTE ye.

Afiriки nanaw bora dijne seleke naani bee la, ka na n'g'on soro Wagadugu ni Bobo-Julaso kubenw kene kan, walasa k'u jeniyoro fin, u fasow ye.

Jatemine la, balontanna 352 minnu tun be Burukina Faso san 1998, «KUPUDAFIRIKI» kene kan, o nana 42 bora Faransi jamana kan; 18 bora Pørtigali; 18 bora Alimani; Itali ta ye 12 ye; 10 bora Beliziki; Espanja jamana ta ye mogo 8.

A jirala ko Afiriки ntolatanna nana 145 n'g'on de be k'u jeniyoro fin kofe jamana kan Farajela ani Azi ni Larabu jamana kono.

San 1998 «KUPUDAFIRIKI» kadara kono, an balimake Babani SISOKO ye deme don ntolatann kanubagaw ma Togo.

Aye pankurun kelen labila mogo ye, minnu b'a fe ka taa Togo nanaw jukoromadondon Burukina c'ebo kene kan. Nin cogo la, togoka mogo 350 sera ka t'u ned'a u ka jamana boko folo kan Wagadugu.

Babani SISOKO ma dan o doren ma de ! A ye sefawari miliyon 20 ni Togo balontannaw la.

«KUPUDAFIRIKI» kene neli kadara kono, Burukina muso dow tara shoferiya la, walasa u k'u wasa don «CAN 98» dunanbaw la Wagaduguani Boboduguw kono.

Jenebu DAWO b'o musow cema. O ye muso c'etigi ye, den 3 be min bolo, n'a si ye san 38 ye. Jenebu y'a jira ko n'enawoloma fansi ma ke, olu muso 20 talila «CAN 98» dunanw ka mobiliboli la.

Sifileli minnu kera cew kun, o n'gonna

Amadu JAKITE

de ker'u kun, k'a laje n'u bolo jelen don mobiliboli la; n'u be se ka baara in degunw muju i ko cew. Komi, u y'u jeniyoro fin mobiliboli la dijne kuben caman senfe Wagadugu, o de koso nine ma k'u ko «KUPUDAFIRIKI» la.

Muso ninnu donneen don n'u ka hakilisigi ye. U ma deli ka kasaara ke folo mobili la. Wa u bee be baara ke fangaso mobiliw la. Sanata yere be minisiridoka mobili boli. Burukina muso shoferi ninnu y'a jira ko «CAN-98» baara in ka gelen kosebe, bawo u be wuli kabini fajirida ka segin so su selfana, n'o ye dugutilaba ye. Nka Jenebu DAWO ka fo la, sonsumma min b'olu ye nin ko la, o y'u seko damajira laseli ye fasojo baaraw dafe, ka kunkorota soro Wagadugu «KUPUDAFIRIKI» neli la.

Basiriki TURE.

AMAP - Kuntig
Gawusu DAFABO
Mali karo kuhinatonsaoso
baalaga kuntigi
Penze Samake
Kibaru
BP 24 Telephone 22-21-04
Kibaru Buguiye Bozola
Bamako - Mali
Djanbagetwan sebagaw kuntig
Basiriki Ture
Sebagaw kuntig
Badaana Dukure
Agadez - Kibaru gateidian osarada
Bolent - Dakar 16.000